

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

ХАРКІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

Державна економічна політика регіонального розвитку

Навчальний посібник

*За загальною редакцією
проф. М. А. Латиніна, проф. В. Б. Родченка*

Харків – 2016

УДК 351:332.14(477)

ББК 65.04я73

Д 36

Рецензенти:

А. О. Дегтяр – д.держ.упр., проф., завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Харківської державної академії культури;

Ю. О. Куц – д.держ.упр., проф., завідувач кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Авторський колектив: д.держ.упр., проф. **М. А. Латинін** (розділ 1.2); д.держ.упр., проф. **О. Ю. Бобровська** (розділи 7.1; 7.2; 4.1–4.4); д.екон.н., проф. **Г. О. Дорошенко** (розділ 5.1); д.держ.упр., проф. **С. В. Майстро** (розділ 1.3); д.держ.упр., проф. **В. В. Мамонова** (розділ 1.1); д.держ.упр., проф. **О. А. Мельниченко** (розділ 3.2); д.екон.н., проф. **В. Б. Родченко** (розділ 8.1); д.держ.упр., доц. **М. М. Коваленко** (розділ 6); д.держ.упр., доц. **В. Г. Ковальчук** (розділ 3.6); д.держ.упр., доц. **Ю. О. Ульяновченко** (розділ 3.4); к.держ.упр., доц. **В. Ю. Бабаєв** (розділ 3.3); к.держ.упр., доц. **І. В. Дунаєв** (розділи 1.4; 2.2–2.4); к.екон.н., доц. **М. М. Кудінова** (розділ 5.2); к.екон.н., доц. **О. В. Курінний** (розділи 7.1; 7.2); к.екон.н., доц. **Г. В. Мозгова** (розділ 5.4); к.екон.н., доц. **О. О. Навроцький** (розділ 8.1); к.екон.н., доц. **Г. П. Рекун** (розділ 8.3); к.екон.н., доц. **Т. О. Савостенко** (розділи 5.3; 4.5); к.держ.упр., доц. **Р. Г. Соболев** (розділи 7.3–7.5); к.екон.н., доц. **І. А. Тернова** (розділ 8.2); к.держ.упр. **А. В. Косенко** (розділ 3.3); к.держ.упр. **В. В. Круглов** (розділ 3.5); к.держ.упр. **О. Ю. Матвєєва** (розділи 4.1; 4.3; 4.4); к.екон.н. **Д. О. Серьогіна** (розділ 5.5); **Є. В. Жадан** (розділи 7.1; 7.2); **О. О. Лукашов** (розділи 2.1; 2.2); **А. Ю. Мунько** (розділи 4.2; 4.3; 4.5); **К. В. Пастух** (розділи 1.2; 3.1).

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 8 від 24 червня 2016 року)*

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
(протокол № 11/211 від 24 грудня 2015 року)*

Д 36 **Державна** економічна політика регіонального розвитку : навчальний посібник / М. А. Латинін, О. Ю. Бобровська, Г. О. Дорошенко та ін. ; за заг. ред. проф. М. А. Латиніна, проф. В. Б. Родченка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 420 с.
ISBN 978-966-285-352-0

Досліджено теоретичні основи державної економічної політики регіонального розвитку. Узагальнено європейські підходи до управління розвитком регіону. Визначено механізми та інструменти реалізації державної економічної політики регіонального розвитку. Досліджено фінансове забезпечення та практики забезпечення реалізації державної економічної політики регіонального розвитку. Обґрунтовано роль банківського сектору в системі соціально-економічного розвитку регіонів. Визначено пріоритети страхової політики на регіональному рівні, а також цільові, структурні та соціально-трудова орієнтири реалізації політики регіонального розвитку.

Навчальний посібник адресований слухачам системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, студентам вищих навчальних закладів, а також науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам вищих навчальних закладів і працівникам економічної сфери, усім, хто цікавиться теоретичними і практичними аспектами державної економічної політики регіонального розвитку.

УДК 351:332.14(477)
ББК 65.04я73

ISBN 978-966-285-352-0

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016

© ХарПІ НАДУ, 2016

© Латинін М. А., Бобровська О. Ю. й ін., 2016

© Рижова Ю. М., макет обкладинки, 2016

ЗМІСТ

Вступ	6
Розділ 1. Теоретичні основи державної економічної політики регіонального розвитку	8
1.1. Сутність регіонального розвитку як об'єкта державного регулювання	9
1.2. Державна економічна політика регіонального розвитку: поняття та зміст	20
1.3. Теоретико-методологічні засади державної економічної політики регіонального розвитку	33
1.4. Закономірності і головні тренди економічного розвитку регіонів в умовах глобалізації та інтеграції	40
<i>Література до 1 розділу</i>	52
Розділ 2. Європейська економічна політика регіонального розвитку	55
2.1. Європейські підходи до управління розвитком регіону	56
2.2. Ключові принципи політики просторового і регіонального розвитку в Євросоюзі	61
2.3. Особливості регіональної політики в контексті Стратегії «Європа-2020»	71
2.4. Фінансові інструменти для розумного, стійкого і включеного зростання регіонів і міст у Євросоюзі	75
<i>Література до 2 розділу</i>	81
Розділ 3. Механізми та інструменти реалізації державної економічної політики регіонального розвитку	83
3.1. Зміст та структура механізмів реалізації державної регіональної економічної політики	84
3.2. Механізми державної підтримки збалансованого розвитку регіонів	91
3.3. Механізм фінансової безпеки регіону	100
3.4. Кластерна політика регіонального розвитку	108
3.5. Державно-приватне партнерство як інструмент регіонального розвитку	122
3.6. Новий публічний менеджмент як форма менеджеризму в сучасних умовах регіонального управління в Україні	131
<i>Література до 3 розділу</i>	145

Розділ 4. Фінансове забезпечення державної економічної політики регіонального розвитку	149
4.1. Фінансовий потенціал та фінансові ресурси як складові забезпечення реалізації державної економічної політики регіонального розвитку	150
4.2. Оцінювання фінансового потенціалу та ефективності його використання	157
4.3. Роль фінансової децентралізації у зміцненні фінансового забезпечення економічного розвитку регіону	166
4.4. Перспективні напрями розширення власної фінансової бази регіону для ефективного здійснення економічної політики регіонального розвитку	177
4.5. Державно-приватне партнерство як механізм фінансування реалізації заходів державної економічної політики регіонального розвитку	186
<i>Література до 4 розділу</i>	194
Розділ 5. Практики забезпечення реалізації політики регіонального розвитку	198
5.1. Інструменти забезпечення конкурентоспроможного розвитку регіону	199
5.2. Маркетинг територій	215
5.3. Імідж і бренд регіону як фактори успішної реалізації регіональної економічної політики.....	222
5.4. Інформаційне забезпечення функціонування територіальних громад	232
5.5. Суспільно-приватне партнерство в системі регіонального розвитку	247
<i>Література до 5 розділу</i>	264
Розділ 6. Банківський сектор в системі соціально-економічного розвитку регіонів	268
6.1. Основи інституціональної організації банківського сектора на регіональному рівні	269
6.2. Підвищення ролі банківського сектора в реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку регіонів	280
6.3. Функціонування банківського сектора в умовах дії безпроцентного фінансування та забезпечення фінансової безпеки регіонів.....	289
6.4. Інноваційна діяльність банківських установ в умовах забезпечення сталого розвитку регіонів.....	299
<i>Література до 6 розділу</i>	300

Розділ 7. Пріоритети страхової політики на регіональному рівні.....	313
7.1. Соціальна безпека як підґрунтя ефективної реалізації економічної політики регіонального розвитку	314
7.2. Передбачення і управління соціальними ризиками при реалізації державної економічної політики	322
7.3. Страхова політика як механізм зменшення ризиків у процесі державного регулювання розвитку економіки регіону	333
7.4. Особливості впровадження регіональної страхової політики	344
7.5. Перспективні напрями розвитку страхової політики в Україні	355
<i>Література до 7 розділу</i>	365
Розділ 8. Цільові, структурні та соціально-трудова орієнтири реалізації політики регіонального розвитку	371
8.1. Цільові орієнтири реалізації політики регіонального розвитку	372
8.2. Галузево-секторальні особливості реалізації політики регіонального розвитку	383
8.3. Соціально-трудова складові реалізації політики регіонального розвитку	397
<i>Література до 8 розділу</i>	417
Умовні позначення	419